

Venäjän on tyytyminen alijäämämäiseen budjettiin myös ensi vuonna

■ Venäjän valtionbudjetin alijäämä oli tammi-elokuussa 5,9 prosenttia bruttokansantuotteesta ja finanssiministeriö pitää mahdollisena, että alijäämä nousee koko vuonna 2009 noin kahdeksaan prosenttiin.

Venäjän hallituksen juuri valmistuneessa vuoden 2010 budjettiesityksessä on varauduttu budjettialijäämään myös ensi vuonna ja parina seuraavana vuonna.

Vuonna 2010 alijäämä olisi esityksen mukaan 6,8 prosenttia, 2011 se supistuisi jo 4,0 prosenttiin ja budjettisuunnittelukauden lopussa 2012 alijäämä olisi edelleen kaventunut 3,0 prosenttiin.

Vuoden 2010 budjetin keskeisinä viitelukuina ovat ruplan dollarikurssin pysyminen 33,5–33,9 tasolla sekä Urals-öljyn maailmanmarkkinahinnan asettuminen keskimäärin 58 dollariin barrelilta. Bruttokansantuotteen oletusarvot saattavat vielä muuttua,

Valtiontaloutta on tuettava lainarahalla

■ Finanssiministeriö yrittää kaikin keinoin kaventaa erityisesti ensi vuodelle budjetoitua vajetta turvautumalla valtion vakausrahastoon ja Venäjän hyvinvointirahastoon. Ensin mainitusta on tarkoitus siirtää budjetin tulopuolelle 60,6 miljardia dollaria vastaava summa ja hyvinvointirahastosta taas 13,7 miljardin verran.

Vuoden 2010 budjetissa on myös huomioitu valtionomaisuuden yksityistämisestä saatavia tuloja, mutta niiden tuotto jää parhaassakin tapa-

mutta ennakkotietojen mukaan Venäjän talous voisi ensi vuonna kasvaa noin kolmen prosentin verran.

Bkt entiselle tasolle vasta vuonna 2012

Finanssiministeri **Alexei Kudrin** totesi Lontoon G20-maiden kokouksessa, että Venäjän bruttokansantuote voi saavuttaa talouskriisiä edeltäneen tason vasta vuoden 2012 loppupuolella, kertoo uutistoimisto RIA Novosti.

Inflaation hallitus odottaa pysyvän ensi vuonna 9–10 prosentissa, mitä pidetään edelleen epätyydyttävän korkeana.

Finanssipoliittisten toimien odotetaan kuitenkin parantavan tilannetta ja inflaatioennuste vuodelle 2011 on 7–8 prosenttia ja vuonna 2012 hintojennousun odotetaan hidastuvan 5–7 prosenttiin.

uksessa melko vaatimattomaksi budjetin tulopuolen mittakaavassa.

Venäjän vakausrahaston varat uhkaavat loppua jo ensi vuoden kuluessa, ellei talouskäänteä toteudu odotettua nopeammin. Finanssiministeriön mukaan Venäjän valtion onkin pakko turvautua uusien lainojen ottoon. Alustavana suunnitelmana on, että ulkomailta haetaan 19,5 miljardin dollarin lainarahoitus ja kotimaisilta finanssimarkkinoilta 22,4 miljardin rahoitus.

TÄSSÄ NUMEROSSA:

Venäjän on tyytyminen alijäämämäiseen budjettiin myös ensi vuonna1

Hakupalvelu Yandex värväsi Sberbankin osakkaaksi2

Ranskalainen GDF Suez osakkaaksi Nord Streamiin2

Myös venäläinen Azot tavoittelee Odessan lannoitetehtästä2

Talouskehityksessä tuntuja eroja Venäjän alueiden välillä3

Venäjällä satoja yhteen yritykseen nojaavia kaupunkeja3

WEF pudotti Venäjän kilpailukykyarvioita3

Sotshin foorumissa solmittiin 11 miljardin euron sopimukset3

AvtoVAZ:in ajautui massairtisanomiseen4

Venäjän rakennustuotannon elpymisestä uusia mahdollisuuksia suomalaisille5

Suomalaisyriyten Itä-Euroopan liiketoimintaan miljardi-investoinnit5

Omistamisen sietämätön vaikeus6

Viron teollisuus ja kauppa yhä alamaissa6

Yli puolet puun vientituloista hupeni Latviassa6

Taantumasta paineita resurssien yhdistämiseen Baltiassa7

Puolassa paljon suuryrityksiä7

Ukrainan talouskäänte siirtyy ensi vuodelle7

Kazakstan aloitti uuden "silkkiteien" rakennustyöt8

Valko-Venäjältä on tullut tärkeä elintarviketoimittaja Pietarille8

Valko-Venäjä esitteli liiketoiminta mahdollisuuksiaan suomalaisille8

Hakupalvelu Yandex värväsi Sberbankin osakkaaksi

■ Sberbank tulee Venäjän johtavan hakupalveluyhtiön Yandexin omistajaksi. Yandeksin Alankomaihin rekisteröity omistaja Yandex N.V. myi Sberbankille yhden "kultaisen" osakkeen muodollisella yhden euron hinnalla, Vedomosti kertoo.

Sberbank oli toivottu osakas, koska se on vahva valtionyhtiö, jolla ei kuitenkaan ole omia intressejä internet-bisnekseen.

Sberbankille tarjottu osake on etuoikeutettu ja pankki voi sen avulla joka estää tai hyväksyä yli 25 prosentin osakeblokkien myynnin Tällä järjestelyllä Yandex varmistaa, ettei se joudu Venäjän strategisten yhtiöiden listalle tai yrityskaappauksen kohteeksi.

Osakekauppaan kuuluu myös sellainen ehto ettei Sberbank itse

saada myydä tätä yhtä osakettaan kenellekään ilman Yandexin hallituksen suostumusta.

Yandexin järjestelyssä on kysymys samankaltaisesta kuviosta kuin mitä Rosgosstrakh toteutti äskettäin. Yhtiö vapautui strategiselta listalta, mutta antoi samalla Venäjän hallitukselle veto-oikeuden keskeisissä liikeasioissa.

Yandexin johdon mielestä Sberbankin mukaantulo varmistaa, että yhtiötä voidaan jatkossakin johtaa sen perustajien antamien suunta- viivojen mukaisesti.

Yandex.ru on Venäjän johtava hakupalvelu ennen Googlea ja kotimaista Rambleria. Yandexin piti juuri finanssikriisin alla listautua Nasdaqiin.

Myös venäläinen Azot tavoittelee Odessan lannoitetehdasta

■ Ukrainan suurimman nitraattilannoitteiden valmistajan Odessa Portside Plantin yksityistämishuutokauppa vetää kiinnostuneita. Yksityistämisen aloittamista ovat viivästyttäneet Ukrainan johdon sisäiset erimielisyydet, mutta heinäkuussa pääministeri **Julia Tymoshenko** sai avattua kansainvälisen tarjouskilpailun.

Tymoshenkon mukaan yksityistämistä jarrutettiin, koska eräille ukrainalaistahoille haluttiin järjestää tilaisuus suoriin kauppaneuvotteluihin presidentinvaalien jälkeen.

Myynnissä on 99,56 prosenttia yhtiön osakkeista ja lähtöhinta on neljä miljardia grivna eli noin 320 miljoonaa euroa.

Valtion omaisuudenhoitovirasto ei ole paljastanut tarjouksen jättäneiden investoijien nimiä, mutta yksi investointikonsortio on julkisesti vahvistanut osallistumisensa.

Kysymyksessä on yhteenliittymä, jossa mukana ovat norjalainen Yara, puolalainen Kulczyk Holding ja libyalainen LIA. Epävirallisesti arvelaan, että lisäksi kaksi ukrainalaista yhtiötä, Frunze-Flora ja Nortima ovat pelissä mukana.

Aivan viime päivinä myös venäläinen Sibur Groupiin kuuluva Azot Service on anonut lupaa voidakseen vielä tässä vaiheessa jättää oman ostotarjouksensa.

Ranskalainen GDF Suez osakkaaksi Nord Streamiin

■ Ranskalainen GDF Suez liittyy lokakuun loppuun mennessä Nord Stream -projektiin, kertoo uutistomisto RIA Novosti. Nord Stream AG:n omistuksen uudelleenjärjestely toteutetaan siten, että yhtiön saksalaiset osakkaat Wintershall Holding ja E.ON Ruhrgas luovuttavat osan omista osakkeistaan ranskalaisyhtiölle. Kummallakin saksalaisyhtiöllä on nyt 20 prosenttia yhtiön osakkeista.

Tarkoituksena on, että GDF Suezin omistusosuus olisi suunnilleen samaa tasoa kuin nykyisen pienosakkaan,

hollantilaisen Gasunien, joka omistaa Nord Streamista yhdeksän prosenttia. Kaasuputkiyhtiön enemmistöosakas on venäläinen Gazprom, jolla on 51 prosenttia osakkeista.

Venäjältä Saksaan rakennettavan merenalaisen kaasuputken suunniteltu kapasiteetti on 55 miljardia kaasukuutiota vuodessa. Hankkeen kustannusarvioksi on esitetty kuusi miljardia euroa. Tähän Nord Streamin omat varat eivät, vaan yhtiö on aloittanut neuvottelut kansainvälisten rahoittajien kanssa.

IDÄNKAUPAN VIENTIPALVELUT

www.compiler.fi

16. vuosikerta

www.compiler.fi

Toimitus/ Markkinointia

Oy Compiler Ab
Osuuskunnantie 50 B
00660 Helsinki
Puh. (09) 492 854
Fax (09) 454 0838

klaus.lehmuskallio@compiler.fi

Klaus Lehmuskallio
Kaija Pasila-Lehmuskallio
Puh. (09) 492 854
Fax (09) 454 0838

Idänkaupan Vientipalvelut/ Muut informaatiotuotteet

- Compiler Trade Web Site
- Compiler eNews
- Idänkaupan Vientipalvelut –eExtra
- Suomalaisyrietykset Venäjällä –tutkimus

Talouskehityksessä tuntevia eroja Venäjän alueiden välillä

■ Parhaiten alkuvuonna menestyivät kaivannaistuotantoa harjoittavat alueet, kun taas jalostavaan teollisuuden keskittyneillä alueilla kehitys oli heikkoa. Kun koko Venäjän teollisuustuotanto, kaivannaistuotanto mukaan lukien, oli kuluvan vuoden tammi–heinäkuussa 14 % pienempi kuin vuotta aiemmin, kasvoi tuotanto Nenetsiassa Arkangelin alueella 35 %, Sahalinilla 27 % ja Amurin alueella 15 %. Näillä alueilla tuotanto pohjautuu öljyyn, kaasuun ja metalleihin.

Sen sijaan mm. Volgan seudun tehdasteollisuuspaikkakunnilla Nizhni Novgorodin, Samaran ja Uljanovskin alueilla teollisuustuotanto väheni 30 %. Moskovassa teollisuustuotanto väheni 28 % ja Pietarissa 24 %. Leningradin alueella tuotannon lasku oli keskimääräistä pienempi eli 9 %.

Venäjällä satoja yhteen yritykseen nojaavia kaupunkeja

■ Pääministeri Vladimir Putin antoi kesäkuussa hallitukselle tehtäväksi laatia kriteerit ns. yhden yrityksen asutuskeskuksille, jotta niiden tuen tarve voitaisiin määrittellä.

Alueministeriön johdolla elokuussa valmistuneen ehdotuksen mukaan kaupunki luokitellaan yhden yrityksen kaupungiksi, jos se täyttää ainakin toisen kahdesta kriteeristä: 1) vähintään neljännes paikkakunnan työvoimasta on saman yrityksen tai teknologisesti toisistaan riippuvaisten yritysten ryhmän palveluksessa ja

2) yhden yrityksen tai yritysryhmän tuotanto muodostaa vähintään puolet paikkakunnan tuotannosta.

Noin 400:sta näin määritellystä yhden yrityksen kaupungista suunnilleen puolet ei tarvitse taloudellista tukea. Ne ovat kaupunkeja tai asutuskeskuksia, joissa tärkeimpänä työnantajana on ydin- tai vesivoimala, öljyn- tai kaasuntuottaja tai vientiyritys. Tukea eivät myöskään tarvitse tiedekaupungit eivätkä suljetut alueet.

WEF pudotti Venäjän kilpailukykyarvoja

■ World Economic Forum julkaiseman Global Competitiveness Reportin mukaan Venäjä putosi 133 maan vertailussa viime vuoden 51. sijalta sijalle 63. Se oli BRIC-maista ainoa, jonka kansainvälinen kilpailukykyarvo heikkeni.

Venäjän vahvuuksia ovat markkinoiden suuri koko sekä talouden vakaus, joka tosin osin seuraa raakaöljyn maailmanmarkkinahintaa eikä siten välttämättä ole pitkällä tähtäimellä kestävä. Venäjän heikkouksina taas pidetään rakenteellisia ongelmia, kuten valtionhallinnon tehottomuutta (osamittarisijoitus 110), tuomioistuinten riippumattomuuden puutetta (sijoitus 116), omistusoikeuksien epävarmuutta (sijoitus 119) sekä valtionhallinnon puolueellisuutta toimissa yksityissektorin kanssa.

Myös yksityissektorin toiminta koetaan ongelmalliseksi erityisesti yritystoiminnan heikon etiikan vuoksi (sijoitus 112).

Lähde: Suomen Pankki. BOFIT Viikkokatsaus: toimittaja Seija Lainela (bofit@bof.fi)

Sotshin foorumissa solmittiin 11 miljardin euron sopimukset

■ Sotshin kansainvälisen talousfoorummin aikana allekirjoitettiin suuri määrä investointisopimuksia, joista suurin osa tehtiin vielä tässä vaiheessa Venäjän aluehallintojen kanssa. Kuitenkin myös Sotshin kaupungin hallinto ja Krasnodarin aluehallinto pääsivät hyvään alkuun tuleviin talviolympialaisiin liittyvien sopimusten solmimisessa, raportoi foorumia tiiviisti seurannut uutistoimisto Itar–Tass.

Foorumissa investointimahdollisuuksia tarjosi 57 Venäjän hallin-

toaluetta. Kaikkiaan tapahtumaan osallistui noin 7 800 henkilöä edustuen 27 eri maata.

Alueiden edustajat allekirjoittivat Sotshissa 238 investointisopimusta, joiden kokonaisarvo nousi noin 10,8 miljardiin euroon. Sotshin kaupungin hallinto solmi puolestaan 19 sopimusta yhteisarvoltaan noin 670 miljoonaa euroa.

Yksi suurimmista kaupungin tekemistä sopimuksista oli Yugovodokanalilta tilattu urakka paikallisen ve-

sihuoitojärjestelmän uusimisesta.

Kaikkiaan foorumissa esiteltiin kahdeksan varsinaista olympioprojektia sekä yli 90 muuta kaupungissa ja Krasnodarin alueella tarjolla olevaa projektia, joiden kokonaisarvo on noin 2,25 miljardia euroa.

Syyskuussa järjestetty foorumi oli vasta ensimmäinen julkinen esittely Sotshissa avautuville investointimahdollisuuksille. Seuraavan Sochi-2010-tapahtuman valmistelut on jo aloitettu.

AvtoVAZ:in ajautui massairtisanomiseen

■ Venäjän suurin autovalmistaja AvtoVAZ julkisti tiedon 27 600 työntekijän irtisanomisesta osana yhtiön kriisiohjelmaa. Irtisanomisen myötä yhtiön työntekijämäärää karsitaan 102 000:sta noin 75 000 henkilöön.

Irtisanottujen määrä oli pienempi kuin mitä yhtiön johto oli alunperin suunnitellut. Henkilöstön supistamistarve lähti 36 000 henkilöstä.

Uutistoimisto Prime-Tassin mukaan irtisanomiset toteutetaan mah-

dollisimman pehmeästi. Valtaosa irtisanotuista on jo eläkeikään ehtineitä tai sitä lähestyviä työntekijöitä. Täydessä työiässä olevien määrä jäi siten 9 000 henkilöön.

AvtoVAZ:in tehdas toimii tällä hetkellä yhdessä vuorossa ja sen kapasiteetista on käytössä vain 65 prosenttia. Yhtiö valmisti ensimmäisellä vuosipuoliskolla vain 139 000 autoa, mikä oli 63,7 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Nyt autovalmistaja aikoo kriisiohjelman-

sa tukemana valmistaa ajoneuvoja tuotantotahtiin, joka vastaa 500 000 auton valmistusta vuositasolla.

Viime vuonna AvtoVAZ pystyi kasvattamaan tuotantoaan 8,9 prosenttia ja valmisti 801 600 autoa.

Talouden taantuma on pahasti haitannut koko Venäjällä toimivaa autoteollisuutta. Myös ulkomaisten autovalmistajien paikalliset kokoonpanotehtaat ovat toimineet vajaalla kapasiteetilla ja keskeyttäneet ajoittain toimintansa.

MENESTY VENÄJÄLLÄ!

HSE

PIENYRITYSKESKUS

Venäjän-kaupan erikoistumisopinnot, Helsinki

Nyt kannattaa kehittää Venäjän-kaupan osaamista!

Koulutukset syksyllä 2009:

Yritystoiminta Venäjällä 7.-8.10.2009

Markkinointi ja myynti Venäjällä 4.-5.11.2009

Koulutukset vuonna 2010:

- Liiketoimintakulttuuri ja kaupankäynti Venäjällä 20.-21.1.2010
- Venäjän talous ja Venäjän markkinat 17.-18.2.2010
- Kansainvälistyminen Venäjälle, verkkokurssi 18.3.-14.4.2010
- Markkinointi Venäjällä 15.4.2010
- Logistiikka ja ostotoiminta Venäjän-kaupassa 19.5.2010
- Liiketoimintasuunnitelman laatimisen periaatteet ja työkalut 3.6.2010

- Sertifiointi ja tullaus Venäjän-kaupassa 1.-2.9.2010
- Maksuliikenne ja vientisaatavan turvaaminen Venäjän-kaupassa 30.9.2010
- Sopimukset Venäjän-kaupassa 27.-28.10.2010
- Yritystoiminta Venäjällä 24.-25.11.2010

Koulutusohjelmaan voi osallistua myös yksittäisille jaksoille. Lisätiedot ja ilmoittautumiset verkossa: www.hse.fi/pienyrytyskeskus

Kysy lisää!

Merja Ryökäs,
merja.ryokas@pyk.hkkk.fi
puh. 010 217 8661

HELSINGIN KAUPPAKORKEAKOULU
HELSINKI SCHOOL OF ECONOMICS

PIENYRITYSKESKUS
Helsinki, Mikkeli, Pietari, Tallinna
Pohjoinen Rautatiekatu 21 B, 00100 Helsinki

Tilastokeskuksen vuosiyhteenveto:

Suomalaisyriyten Itä-Euroopan liiketoimintaan miljardi-investoinnit

■ Uudentyyppisen, suomalaisia tytäryhtiöitä ulkomailla tarkastelevan Tilastokeskuksen laatiman vuosiyhteenvedon mukaan suomalaisten konserniyhtiöiden liiketoiminta Itä-Euroopassa oli vuoden 2007 tietojen perusteella varsin vilkasta.

Venäjällä toimi 383 tytäryhtiötä, joiden palveluksessa oli 5 284 työntekijää. Siellä suomalaisten tytäryhtiöiden käyttömaisuuteen tehtyjen bruttoinvestointien vuosilisäys oli 478,1 miljoonaa euroa.

Virossa suomalaisyrityksiä oli 466 ja niiden yhteenlaskettu henkilöstömäärä oli 4 898.

Latvissa 192 yritystä työllisti 2 557 henkilöä ja Liettussa toimineiden 189 tytäryrityksen palveluksessa oli 2 222 työntekijää.

Virossa investoinnit kasvoivat vieläkin enemmän kuin Venäjällä ja nousivat 488,8 miljoonaan euroon vuonna 2007. Latviassa lisäys oli 296,4 miljoonaa euroa, mutta Liettussa summa jäi 173,0 miljoonaan.

Puolassa sijaitsi 149 suomalaisyritystä, joiden palveluksessa oli suh-

teellisen suuri työntekijämäärä eli 4 349 henkilöä. Ukrainassa suomalaisyrityksiä oli vain 37 ja Kazakstanissa vieläkin vähemmän eli 11. Näissä kahdessa maassa suomalaisten palveluksessa oli yhteensä vajaa tuhat henkilöä.

Puolassa sijaitsevilla tytäryhtiöissä aineellisten bruttoinvestointien kasvu oli 283,9 miljoonaa euroa.

Kazakstanissa investointisumma oli 163,1 miljoonaa euroa sijoitusten jäädessä Ukrainassa 15,2 miljoonaan euroon.

Yhteensä tytäryhtiötä oli noin 5 000

Yhteenvedon mukaan Suomessa sijaitsevilla konserniyrityksillä oli vuonna 2007 lähes 5 000 tytäryhtiötä ulkomailla. Näistä 60 prosenttia sijaitsi Euroopan unionin alueella, noin 10 prosenttia Aasiassa ja viisi prosenttia Pohjois-Amerikassa. Tytäryhtiöissä työskenteli yhteensä lähes 589 000 henkilöä. Samat konserniyritykset työllistivät vastaavasti Suomessa noin

461 000 henkilöä.

Liikevaihdolla mitattuna tytäryhtiöiden liiketoiminta oli laajinta Ruotsissa.

Ulkomailla olevien tytäryhtiöiden henkilöstömäärä keskittyi puolestaan teollisuuden eri aloille.

Euroopan markkina-alueelle yli 80 prosenttia investoinneista

Ulkomailla sijaitseviin suomalaisiin tytäryhtiöihin tehtiin bruttomääräisiä käyttömaisuusinvestointeja yhteensä lähes 8,7 miljardin euron arvosta.

Tästä summasta yli 80 prosenttia Euroopan markkina-alueelle.

Suomessa samat konserniyritykset sijoittivat paikallisesti aineelliseen käyttömaisuuteen noin 7,5 miljardia euroa.

Tilastointitapa noudattaa EU:n antamaa ohjeistusta. Ennen Tilastokeskusta Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos BOFIT keräsi vuosilta 1996–2006 tietoja tytäryhtiöiden liikevaihdosta ja henkilöstön määrästä.

Venäjän rakennustuotannon elpymisestä uusia mahdollisuuksia suomalaisille

■ Venäjällä rakentamisen ja rakennustarvikkeiden markkinat kasvavat myös jatkossa, todetaan Finpron ja Tekesin tutkimuksessa. Alan suomalaisyrityksille odotettavissa oleva käänne avaa suuren potentiaalin erityisesti Suomen lähialueilla.

Finanssikriisi on tällä hetkellä pysäyttänyt puolet käynnissä olevista rakennushankkeista Venäjällä. Tämä aiheuttaa valtavan asuntopu-

lan seuraavan kahden vuoden aikana. Tilanteen purkamiseksi Venäjän valtio on luvannut tukea asumisen rakennemuutosta ja rakennushankkeita huomattavilla summilla.

“Asuntotuki suunnataan ensisijaisesti venäläisille yrityksille, joiden suomalaisyritykset tarvitsevat markkinoille päästäkseen venäläisiä kumppaneita. Suomalaisten on tehtävä myös nykyistä enemmän

keskinäistä yhteistyötä tuotteiden ja palveluiden myynnissä ja jakelussa”, Finpron tutkimuspäällikkö Daria Ivanova neuvoo.

Venäjällä on kysyntää sekä pientalorakentamiselle että kerrostalojen uudis- ja korjausrakentamiselle. Finpron ja Tekesin mielestä suomalaisten vahvuudet ovat tietotaidossa, rakennustekniikassa ja ympäristösuunnittelussa.

Kirja

Omistamisen sietämätön vaikeus

■ Omistaminen on Venäjällä sietämättömän vaikeaa, väittää Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimukseen erikoistunut dosentti **Arto Luukkanen** kirjassaan *Kuka omistaa Venäjän?* Siellä omistaminen nimittäin kytkeytyy kiinteästi valtaan, kuten kirjan alaotsikkokin – Omistamisen ja vallan dynamiikka Venäjällä – kertoo. Kirjan yksi pääteesi sisältää ajatuksen, että poliittinen valta ja omistaminen kulkevat Venäjällä aina käsi kädessä.

Kirjoittaja on valinnut **Mihail Hodorkovskin** tapauksen kirjansa kehyskertomukseksi. Miehen kohtalossa hän näkee kiteytyneen uuden hallinnon ja nousevan talouselämän ristiriidan. Hodorkovski nousi uuden Venäjän talouden symboliksi ja putosi sieltä siperialaiseen vankilaan uusimman poliittisen eliitin – sekurokratian vallan merkkinä.

Historioitsijana ja yhteiskuntatieteilijänä Luukkanen paneutuu Venäjän omistussuhteiden dynamiikkaan menneisyyden kautta. Näin venäläisen nykypitalismin omalaatuinen toimintakulttuuri on paremmin ymmärrettävissä.

Venäjän historian erilaisuutta kuvastaa hyvin, että läntisen omistajajärjestelmän kaltaiset olot saapuivat Venäjälle vasta 1800-luvulla. Luukkanen sanoo että länsimainen omistusoikeus päättyi vuonna 1917 ja väittää että sitä ei sen jälkeen ole Venäjällä nähty. Omistusoikeuden traditiot puuttuvat.

Nyky-Venäjän todellisuuden selittäminen on Luukkasellekin haasteellinen tehtävä historiataustasta huolimatta. Vallalla on monenlaisia omistajajärjestelmiä, jotka eivät sulje pois toisiaan: pienyritykset sinittelevät markkinakapitalismin, korruption ja virkamiesten mielivallan välissä, olikarkkikapitalismin pieni edustajajoukko on verkostoitunut ja ja ns. siloviki- eli voimamieskapitalismi edustaa hallitsevaa sekuro-

kratia –luokkaa omassa kastissaan. Sen hallussa ovat talouden komentokorkeudet ja se pyrkii kirjoittajan mielestä neuvostojärjestelmän osittaiseen palauttamiseen.

Kaikkia omistusjärjestelmiä yhdistää vielä verkostokapitalismi. Henkilökohtaisten verkostojen merkitys Venäjän markkinoilla vain kasvoi vuosina 1991–1999, jolloin liike-elämä alkoi itse rakentaa suojarakenteita toiminnalleen, kun lait ja määräykset olivat epäselviä tai niitä ei ollut.

Väärin kysytty

Luukkanen muistuttaa, että läntiset taloustieteilijät ovat järjestelmällisesti erehtyneet Venäjän talouden ennustamisessa. On oltu joko liian optimistisia tai varovaisia. Hän yrittää vastata tekstin alussa asettamiinsa kysymyksiin:

Jos Venäjällä poliittinen valta ja omistaminen marssivat aina käsi kädessä, onko siellä mahdollista harjoittaa menestyksestä liike-toimintaa? Onko Venäjällä omaisuuden turvaa? Ovatko investoinnit ja yrityskaupat olleet hukkaan heitettyä rahaa? Kannattaako maahan investoida, jos omaisuuden turvaa ei ole ja kaikki saavutukset voidaan poliittisin perustein hävittää?

Kuka sitten lopulta omistaa Venäjän? Yllättäen Luukkanen vastaa, että kysymys onkin väärin asetettu. Venäjällä kysymys onkin poliittisesta vallasta – omistamisenkontrollista. “

”Ainut taho joka Venäjällä voi omistaa absoluuttisesti, on valtio. Juuri tällä hetkellä valtiota hallitsee regiimi, joka ei näytä uskovan omistusoikeuteen sinänsä”, Luukkanen väittää.

Arto Luukkanen: Kuka omistaa Venäjän? Omistamisen ja vallan dynamiikka Venäjällä. Wsoy. 232 sivua, 35,00 e.

Viron teollisuus ja kauppa yhä alamaissa

■ Virossa koko teollisuustuotanto putosi heinäkuussa vuositasolla 28,0 prosenttia ja tehdasteollisuudessa alamäki oli vielä hieman jyrkempi. Teollisuusalan taantuminen tosin hidastui hieman, sillä paikallisen tilastoviraston mukaan tuotanto heikkeni tätä ennen huhti-kesäkuun jaksolla keskimäärin noin 30 prosenttia.

Teollisuustuotantoa pudotti paitsi heikko kysyntä vientimarkkinoilla myös kotimaisen kysynnän hiipuminen.

Mycs Viron vähittäiskauppa taantui edelleen heinäkuussa. Myynti jäi 4,9 miljardiin kruunuun, mikä alitti vuoden takaisen myynnin kiinteiden hinnoin laskettuna 16 prosentilla. Myyntiin tuli kesäkuussa tuntuva piikki, mutta se osoittautui lähinnä kausivaihtelun aiheuttamaksi nousuksi.

Yli puolet puun vientituloista hupeni Latviassa

■ Latvian raakapuun vienti romahti tammi-heinäkuun jaksolla. Havu- ja lehtipuun yhteenlaskettu vienti jäi 1,2 miljoonaan kuutiioon, mikä oli 40,3 prosenttia alle vuoden takaisen myyntimäärän.

Havupuu osuus oli 738 800 kuutiota ja lehtipuun 467 500 kuutiota. Raakapuun vientitulot olivat 34,6 miljoonaa latvia eli noin 48,9 miljoonaa euroa. Summa oli 58,7 prosenttia pienempi kuin vuotta aiemmin saadut tulot.

Suomi oli latvialaisen havupuun toiseksi suurin markkina-alue. Suomeen vietiin puuta 111 100 kuutiota ja määrä supistui suhteellisen vähän eli 19,1 prosenttia. Lehtipuun kauppa sen sijaan putosi 61,0 prosenttia seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana.

Taantumasta paineita resurssien yhdistämiseen Baltiassa

■ Baltian maiden synkkä taloustilanne ja heikot jatkonäkymät ovat herättäneet uudelleen eloon korkeasuhdanteen jalkoihin jääneitä pan-baltialaisia yhteistyöajatuksia.

Baltiassa on jouduttu myöntämään, että pienuuden ekonomialla on vaikea pärjätä maailmantaloudessa.

Pisimpään esillä on ollut Viron, Latvian ja Liettuan kiinteä yhteistyö energia-alalla, mutta nämä hankkeet ovat osoittautuneet sekä pitkäkestoisiksi että mutkikkaita. Esimerkiksi yhteishanke uuden ydinvoimalan rakentamisesta Ignalinaan on saanut sellaisia piirteitä, että Viro on katsonut parhaaksi hahmotella varasuunnitelmaa oman voimalan rakentamisesta.

Uutena yhteistyöideana on viime viikkoina nousut esiin pan-baltialaisen lentoyhtiön perustaminen korvaamaan nykyiset kansalliset lentoyhtiöt, Estonian Airin, airBalticin ja LAL:in. Kaikki kolme yhtiötä ovat nykyoloissa aivan liian pieniä toimijoita ja niiden taloudellinen tilanne on vaikea. Li-

säksi niiden rooli kansallisena lentoyhtiönä on kyseenalainen, koska valtion omistajaohjaus on kirvonnut niistä jo ajat sitten.

Uuden yhteisen lentoyhtiön perustaminen joko nykyiset yhdistämällä tai jollakin muulla järjestelyllä on synnyttänyt kielteisiä reaktioita Virossa ja Liettussa, koska sitä pidetään latvialaisten juonena Baltian kansainvälisen lentoliikenteen keskittämiseksi Riian lentokentälle.

Esille on samaan aikaan nousut myös ajatus Baltian pörssien yhdistämisestä. Tämäkin ajatus on pakon sanelema, koska TeliaSoneran osakeoperaatiot saattavat kiihdyttää paikalliset arvopaperimarkkinat.

TeliaSonera on jättänyt pienosakkaille ostotarjouksen sekä Eesti Telekomille Teo LT:n, entisen Lietuvas Telekomasin vapaista osakkeista. Tarjouksen onnistuessa yhtiöt vedetään luonnollisesti pois pörssistä.

Kummallakin osakkeella on paikallisissa oloissa suuri markkina-arvo ja vaihto, joten niiden poisjäänti tekisi suuren loven kaupankäyntiin.

Puolassa paljon suuryrityksiä

■ Itäisen Euroopan 500 suurimmasta yrityksestä runsas kolmannes on puolalaisia, selviää Deloitteen tuoreesta raportista. Deloitte teki 1 041 yritystä kattaneen esiseulonnan 18:ssa itäisen Euroopan maassa ja poimi tästä joukosta 500 liikevaihdoltaan suurinta yritystä. Venäjän yritykset eivät kuuluneet tutkimuksen piiriin.

Puolalaisia yrityksiä mahtui 500 suurimman yrityksen kärkijoukkoon tarkalleen ottaen 188 kappaletta, mikä oli 12 enemmän kuin viime vuoden vastaavassa tutkimuksessa.

Listan kymmen suurimman yrityksen joukkoon mahtui peräti neljä puolalaista yhtiötä

Liikevaihdoltaan suurin yhtiö koko Top 500 -listalla oli puolalainen öljy-yhtiö PKN Orlen, joka omistaa muun muassa jalostamoyhtiö Mazeikiu Naftan Liettussa. Toiseksi sijoitui unkarilainen öljy- ja kaasuyhtiö MOL ja kolmanneksi ukrainalainen MetInvest.

Tutkimuksessa yritysten koko määriteltiin vuoden 2008 liikevaihtotietojen perusteella.

Ukrainan talouskäännne siirtyy ensi vuodelle

■ Ukrainan bruttokansantuote voi saavuttaa talouskriisiä edeltäneen tasonsa vuoden 2012 lopulla, arvioi talousministeriö. Tähän pääseminen edellyttää kuitenkin, että talous kasvaa vuosina 2011 ja 2012 keskimäärin 7–9 prosenttia.

Tänä vuonna talous ministeriön mukaan taantuu kuitenkin 10–12 prosenttia, vaikka alkaakin viimeisinä kuukausina vahvistumaan.

Hienoiseen kasvuun talous saattaa yltää jo vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla ja vaikka nousu hieman siirtyisikin päästään koko vuonna jopa 3,7 prosentin nousuun, ministeriöstä todetaan.

Uutistoimisto Ukrinformin mukaan kotimaiset talousasiantuntijat pitävät talousministeriön odotuksia turhan optimistisina. Ukrainan taloudella on rasitteenaan rankka taantuminen alkuvuonna. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä bruttokansantuote putosi vuositasolla 20,3 prosenttia ja vielä toisellakin neljänneksellä 18,0 prosenttia.

Myös Maailmanpankki näkee tilanteen synkemmässä valossa ja odottaa Ukrainan talouden taantumvan tänä vuonna noin 15 prosenttia. Kansainvälinen valuuttarahasto on samalla linjalla ja ennustaa bruttokansantuotteen laskevan noin 14 prosenttia.

Kuitenkin myös Maailmanpankki uskoo Ukrainan talouden pääsevän plussan puolelle vuonna 2010, mutta kasvu jää parhaassakin tapauksessa 1,5 prosenttiin.

Kaikki Ukrainan taloutta koskevat ennusteet ovat kuitenkin poikkeuksellisen epävarmoja, koska tammi-kuussa pidettävät presidentinvaalit vaikeuttavat jo nyt maan talous- ja finanssipolitiikkaa estäen tärkeiden ratkaisujen tekemisen.

Kazakstan aloitti uuden "silkkitien" rakennustyöt

■ Kazakstan on omalta osaltaan käynnistänyt työt Länsi-Kiinan ja Euroopan välisen valtatieen rakentamisessa. Työt aloitettiin Zhanbylin alueella eteläisessä Kazakstanissa. Pietarista Lianyungangiin Kiinassa johtavasta tieyhteydestä tulee 8 445 kilometrin pituinen. Tiestä 2 223 kilometriä kulkee Venäjän alueella, 2 787 kilometriä Kazakstanissa ja 3 425 kilometriä Kiinassa.

Valtatie kulkee Venäjällä Pietarin, Moskovan, Nizhni Novgorodin, Kazanin ja Orenkurgin kautta Kazakstaniin.

Kazakstanissa reitti alkaa Aktobesta ja suuntaa Kyzylordan, Shymkent, Tarazin, Kordain, Almatyn ja Horgorin kautta Kiinaan.

Kiinan puolella tie kulkee Urumqin ja Lanzhoun kautta Lianyungangiin.

Kazakstanissa valtatie vaatii 1 644 kilometrin verran kokonaan uusia tieosuuksia. Rakennustöiden kustannusarvio on 825,6 miljardia teugeä eli noin 3,7 miljardia euroa.

Vaadittavasta summasta runsaalle puolelle on tällä hetkellä tiedossa rahoitusta, jonka hoitavat Kazakstanin valtio, Maaailmanpankki, Asian Bank ja Eurasian Bank.

Kazakstan hakee ratkaisuja myös rautatiekuljetuksille

Kazakstania kiinnostavat myös nykyistä paremmat rautatieyhteydet Eurooppaan. Kazinformin mukaan Tallinnan sataman johto teki syyskuussa Astanassa pidetyssä kazakstanilais-virolaisessa bisnesfoorumissa suoran ehdotuksen rautatietransiton järjestelystä Viron kautta.

Viron reittiä jo nyt käyttävät kazakstanilaiset voisivat perustaa Tallinnan satamaan oman rahtieksiuksen täysillä vapaavaraston oiekuuksilla.

Tallinnan satamalla on nykyisellään runsaasti kapasiteettia Kazakstanin tärkeimmille rautateitse kuljetettaville vientituotteille, kuten raakaöljylle, kivihieille ja viljalle.

Valko-Venäjältä on tullut tärkeä elintarviketoimittaja Pietarille

■ Valko-Venäjän valtiolliseen elintarvikekonserniin kuuluva Belarussian Gift aikoo avata Pietarissa 50 elintarvikemyymälää. Ensimmäisen kahdeksan myymälän rakentaminen aloitetaan jo tänä vuonna.

Pietarin kaupunki on Valko-Venäjän koko viennin kannalta neljänneksi tärkein markkina-alue Venäjällä. Sen edelle sijoittuvat vain Tjumenin alue, Moskova ja Moskovan alue.

Valko-Venäjän ja Pietarin välinen kauppavaihto putosi yleisen taloustilanteen myötä jyrkästi vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana. Kauppavaihdon arvo oli kuitenkin vielä 543,2 miljoonan dollarin

arvoinen, vaikka se laski 42,2 prosenttia edellisvuotisesta.

Valko-Venäläisten yritysten vienti Pietariin oli 309,3 miljoonan dollarin suuruinen.

Viennissä suurimmat tavararyhmät olivat lihapakasteet, juustot, tuoreliha, sokeri, makkarat, maito ja kestokerma.

Non-food-tuotteista suurimpia ryhmiä olivat rauta- ja teräspalkit, huonekalut ja muoviset pakkausmateriaalit.

Kaupankäynti oli Valko-Venäjälle edullista, sillä se oli tammi-heinäkuussa sille 75,4 miljoonaa dollaria ylijäämäinen.

Valko-Venäjä esitteli liiketoiminta mahdollisuuksiaan suomalaisille

■ Valko-Venäjän pääkaupungissa Minskissä syyskuun puolivälissä järjestettyyn suomalais-valkovenäläiseen bisnestapahtumaan osallistui ministeriöiden edustajien ohella myös suomalainen liikemiesvaltuus, joka edusti yhteensä 22 yritystä ja organisaatiota.

Tapahtuman aikana käytiin läpi Suomen ja Valko-Venäjän kaupallisen yhteistyön alueita. Keskusteluissa nousivat esiin erityisesti informaatioteknologia, tuotannon nykyaikaistaminen teollisuuden eri alueilla, vaihtoehtoinen energiantuotanto sekä puuteollisuus.

Valko-Venäläiset esittelivät mahdollisten investointikohteiden ohella myös maan liiketoimintaoloissa viime aikoina tapahtunutta kehitystä. Valko-Venäjä on uusinnut talouslainsäädäntöään, mikä on jo noteerattu myös eräissä liiketoimintaolojen kansainvälisissä vertailututkimuksissa. Esimerkiksi yhteisyritysten perustaminen sujuu nyt joustavammin.

Viime vuonna Valko-Venäjän vienti Suomeen kasvoi 107 prosenttia nousten 115,6 miljoonan dollarin arvoiseksi. Tuonti Suomesta kasvoi puolestaan 67 prosenttia ja oli suuruudeltaan 172 miljoonaa dollaria, joten kauppavaihto oli Suomella ylijäämäinen.

Kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla yleinen taloustilanne pysäytti toistaiseksi kauppavaihdon myönteisen kehityksen. Valko-Venäjän vienti Suomeen jäi vähäiseen 9,3 miljoonaan dollariin ja tuonti hidastui 63,5 miljoonaan dollariin.

Valko-Venäjällä kotimainen kullutuskysyntä on kuitenkin pysynyt kohtuullisen hyvänä, sillä paikallisen tilastoviraston mukaan vähittäiskaupan myynti nousi vuositasona 2,7 prosenttia summan vastatessa noin 12,8 miljardia dollaria.